

KESKI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUE

HYRYLÄN SOTE-KESKUS

ESTEETTÖMYYSSELVITYS

Sote ihmisen
kokoiseksi.

30.9.2024

Sisällysluettelo

1. Yleistä	3
2. Esteettömyys ulkotiloissa.....	3
3. Esteettömyys sisätiloissa.....	4
3.1. Sisäänkäynnit ja liikennetilat.....	5
3.2. Huonetilat.....	6
3.3. Opastus	6

1. Yleistä

Esteettömyydessä on kyse ihmisten moninaisuuden huomioimisesta rakennetussa ympäristössä esteettömyyden lisäksi tiedon hahmottamiseen ja aisteihin liittyvät suunnitteluvaiheesta lähtien toteutukseen ja käyttöönottoon. Esteettömyyteen kuuluvat liikkumisen asiat.

Tähän asiakirjaan on koottu esteettömyyden kannalta tärkeimpiä asioita tiivistetysti. Esteettömyysvaatimukset tarkentuvat ja täydentyvät suunnittelun edetessä.

Esteettömyyttä suunniteltaessa pitää huomioida voimassa olevien lakien ja asetusten lisäksi seuraavat ohjeet ja määräykset:

- Ympäristöministeriön ohje rakennuksen esteettömyydestä 2018
- RT 103141 Esteetön liikkumis- ja toimimisympäristö
- RT 103027 Portaat ja luiskat
- RT 103366 Palomies- ja evakuointahissit
- Esteetön rakennus ja ympäristö -suunnitteluopas
- Esteettömän ympäristön suunnitteluohjekortit 1-8 (SuRaKu)

Sote-korttelin toteutuksen tavoitteena on esteettömyyden SuRaKu-erikoistaso.

2. Esteettömyys ulkotiloissa

Ulkotilojen suunnittelussa tulee varmistaa erityisesti

- ulkotilojen riittävä valaistus.
- ulkotilojen riittävät varoitusaluemerkinnät esim. portaiden alkamis- ja päättymiskohdissa.
- tukikaiteiden riittävyys ja asianmukaiset ratkaisut.
- ettei kasvillisuus vaikuta negatiivisesti esteettömyyteen.
- ettei ylläpidolliset toimenpiteet esim. lumen kasaaminen häiritse esteetöntä kulkua ulkotiloissa.
- tasaiset ja luistamattomat kulkuväylien pinnat laadukkailla materiaalivalinnoilla.
- roska-astioiden riittävä määrä ja asianmukainen sijoitus.

Ohjeissa esiintyviä vaihtoehtoisia ratkaisuja ja mittoja täsmennetään seuraavasti:

- Esteettämiä autopaikkoja toteutetaan 2 le-ap ensimmäistä 50 tavallista autopaikkaan kohden, minkä jälkeen 1 le-ap kutakin alkavaa 50 tavallista autopaikkaa kohden.
- Mahdollisten luiskien tulee olla riittävän loivia, max 5%.
- Kulkuväylät mitoitetaan siten, että kaksi pyörätuolia voi kohdata, jolloin minimileveys on 1800 mm.
- Kulkuväylillä olevat kääntymispaikat mitoitetaan sähköpyörätuoleilla käännettäviksi, jolloin minimihalkaisija on 2500 mm.
- Kulkuväyliä pinoissa ei hyväksytä yli 2cm epätasaisuuksia. Pintamateriaaleina ei saa käyttää esim nupu-, mukula- tai noppakiveä.
- Sisäänkäynnin edessä tulee olla vähintään 2500 mm x 2500 mm tasainen alue, jossa sähköpyörätuolilla on mahdollisuus kääntyä ja samankaisesta avata ovi.
- Kulkuväylän vapaan alikulkukorkeuden tulee olla vähintään 2500 mm
- Sisäänkäyntikatoksessa tulee olla riittävä määrä esteettämiä istuimia ja vähintään yksi roska-astia.

3. Esteettömyys sisätiloissa

Sotokeskuksen tilat toteutetaan esteettäminä. Yleisten tilojen tulee olla kaikkien saavutettavissa. Suunnitteluratkaisuissa varmistetaan sisätilojen toimivuus käyttäjien näkökulmasta. Erityistä huomiota kiinnitetään tilojen esteettämiin toimivuuteen kaikille käyttäjille. Rakennuksessa tulee olla riittävästi tilaa liikkua apuvälineiden kanssa. Myös henkilökunnan tilojen on sovelluttava liikkumis- ja toimimisesteisille henkilöille.

Tilat suunnitellaan valaistukseltaan tasaiseksi ja häikäisemättömiksi huomioiden sekä valaistusratkaisuissa oikeantyyppiset ja oikein suunnatut valaisimet, että auringonvalon häikäisevä vaikutus eri vuodenaikoina. Pintamateriaalivalinnoilla parannetaan tilojen hahmotettavuutta - niissä ei saa olla häiritsevää

kuviointia tai häikäiseviä pintoja. Pintamateriaaleilla vaikutetaan myös rakennuksen ääniympäristöön, joka ei saa olla kaikuva.

Varusteet ja kalusteet tulee suunnitella ja sijoittaa sekä pyörätuolin käyttäjien, lyhytkasvuisten henkilöiden että täysikasvuisten, kävelevien henkilöiden kannalta sopivalle korkeudelle.

3.1. Sisäänkäynnit ja liikennetilat

- Pääsisäänkäynnit varustetaan selkeäkäyttöisellä oviautomatiikalla ja kynnärkytkimellä. Kytkimen sijoittelussa huomioidaan, ettei avautuva ovi aiheuta törmäysvaaraa esim. näkövammaiselle tai apuvälinein liikkuvalla.
- Mahdollisten luiskien tulee olla riittävän loivia max 5%.
- Tuulikaappien mitoituksessa huomioidaan esteettömyys ja apuvälineiden säilytyksen tilantarpeet.
- Tuulikaappiin ei ole tarpeen sijoittaa vesipistettä.
- Ovien tulee olla jokaiselle helppokäyttöisiä. Käsien avattavien ovien lukkoja pitää pystyä käyttämään yhdellä kädellä ja oven avaamiseen tarvittava voima ei saa ylittää 10N.
- Pyöröovia ei hyväksytä niiden ollessa hankalia liikkumaesteisille ja näkövammaisille henkilöille.
- Asiakaspalvelutiskien kuunteluolosuhteiden suunnitteluratkaisussa on mahdolliset häiriöäännet kartoitettava ja minimoitava.
- Sisäisen henkilöliikenteen portaat tehdään suoravartisina, portaan leveys vähintään 1800 mm, portaiden nousu enintään 160 m, käsijohteet ja tarvittavat kaiteet molemmin puolin porrasta.
- Sivulta tai ylhäältä ulottuvat esteet, jotka eivät ulotu alas asti, ovat vaarallisia, ja niitä ei hyväksytä tiloissa.
- Lattiamateriaalien pitää olla kauttaaltaan koko rakennuksessa kestäviä, tasaisia ja luistamattomia.
- Hissien vapaakulkuaukko min. 900 mm, pääsy kaikkiin kerroksiin.
- Yksi hissi varustetaan evakuointihissiksi liikuntarajoitteisille ja hissien edustalle muodostetaan vapaasta tilasta turvallinen alue. Tämä odotus-tila varustetaan hälytyspainikkeella, jolla voi ilmaista evakuointitarpeen.
- Rakennuksen sisäisillä kulkuväylillä tulee olla riittävästi:
  - Opasteita
  - Tukikaiteita
  - Levähdyspaikkoja (huomioiden erikorkuiset istuimet)

3.2. Huonetilat

- Toimenpide- ja vastaanottohuoneiden sekä terapia ja vastaanottotilojen vapaan kulkuaukon leveyden tulee olla 1000–1100 mm.
- Yleisesti kulkuväylien ovien vapaan leveyden oltava vähintään 850 mm.
- Kulkureitit suunnitellaan vapaaksi yllättävistä esteistä. Suunnitteluratkaisuissa tulee myös huomioida toiminnan käytännöt ja riittävät säilytystilat niin ettei käytäviä tms. vapaita tiloja käytetä säilytykseen.
- Kaikkiin kerroksiin tehdään esteettömät wc-tilat asiakkaille ja henkilökunnalle, wc-tilojen oltava molemmin puolin esteettömiä tai jos toispuoleisia niin vastaparit sijoitettava lähelle toisiaan.
- Rakennuksessa on oltava vähintään yksi liikkumis- ja toimintaesteisille mitoitettu pukutila, jota voi käyttää sukupuolesta riippumatta.

3.3. Opastus

Ohjeissa esiintyviä vaihtoehtoisia ratkaisuja ja mittoja täsmennetään seuraavasti:

Opastusvaatimukset tarkentuvat suunnittelun edetessä.

- Pääsisäänkäynnit, info, vastaanotto ja hissit varustetaan äänimajakoilla.
- Itseilmoittautumisautomaatteihin ja hisseihin tulee ääniopastus.
- Rakennus varustetaan ohjauslistoilla ja huomiolaatoilla.
- Opasteiden opastuskieli kunnassa käytettyjen kielten mukaan sekä pistekirjoituksella.
- Infopiste ja tilat (kuten kokoontumistilat), joissa on äänentoistojärjestelmä varustetaan induktiosilmukoin, induktiosilmukan sijainti ja käyttö merkitään opasteilla.
- Opastuksessa ja värisuunnittelussa käytetään kontrasteja ja tehostevärejä, eri asiakasryhmät huomioiden.
- Opastuksessa huomioidaan eri ikäiset, kuulo- sekä näkövammaiset ja pyörätuolilla liikkuvat myös korkeuksien osalta.